

Votre Programme Matmidim

Semaine du 18 au 22 février 2024

Souguia n°121

ת"סד

Matmidim

Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Th'ilato bépchia vessofo béoness (4)

- Halakha -

Pour la santé de

Haim Dan ben Juliette, Esther bat Rakheli, Itshak ben Yamine, Tsyon Yossef ben Itshak, Rakheli bat Lisa, Chimon ben Juliette

Tephila avant le Limoud

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו, שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אכשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, שלא אמר על טמא טהור ולא על טהור טמא, ולא על מתר אסור ולא על אסור מתר, ולא יפשו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך.

Tephila après le Limoud

מודה אני לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקי מיושבי בית המדרש. ולא שמת חלקי מיושבי קרנות. שאני משפכים והם משפכים. אני משפכים לדברי תורה והם משפכים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים. אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים. אני רץ לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת. אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך.

- Psak Halakha -

Bon Limoud sur Matmidim !

Programme du dimanche

א. סימן רצא

שולחן ערוך חושן משפט הלכות פקדון סימן רצא סעיף א

אם פשע בו ולא שמרו כראוי לענין אחד, אף על פי שלבסוף נאבד באונס בענין אחר, חשיב פושע וחייב לשלם. מעשה באחד שהפקיד מעות אצל חברו והניחם במחיצה של קנים, והיו טמונות בעובי המחיצה ונגנבו משם, ואמרו חכמים אף על פי שזו שמירה מעולה לענין גניבה, אינה שמירה כראוי לענין האש, ומאחר שלא טמנו בקרקע או בכותל בנין, פושע הוא, וכל שתחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב וכן כל כיוצא בזה.

סמ"ע סימן רצא ס"ק י

[א] אף על פי שלבסוף נאבד באונס בענין אחר כו'. עיין פרישה ודרישה [סעיף ז'], שם כתבתי דהיינו דוקא כשנוכל לתלות ולומר אם לא היתה הפשיעה מתחילה לא הוה נעשה האונס, ואז אף שהתליה בהאונס הוא ענין רחוק, תלין בו וחייב, משא"כ אם מתה, כמ"ש המחבר בסעיף ט' ע"ש, ודוק:

נתיבות המשפט ביאורים סימן רצא ס"ק יג

[יג] שלבסוף נאבד באונס. ולענין יוקרא זולא, חייב לשלם כשעת הוצאה מן העולם ולא כשעת הפשיעה, ופשוט.

ש"ך חושן משפט סימן רצא ס"ק יד

(יד) וסופו באונס כו'. ע' בתשו' ר"ש כהן ס"ג ס"ס ק"י כתב דאפשר דבאונס דלא שכיח כלל לא אמרינן תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב כו' ואינו נ"ל כלל ודו"ק:

ערוך השולחן חושן משפט סימן רצא סעיף לח

[...] וכן כל כיוצא בזה שאם פשע בו ולא שמרו כראוי לענין אחד אף על פי שלבסוף נאבד באונס בענין אחר נחשב פושע וחייב לשלם אם רק נוכל לומר שבלא הפשיעה היה באפשרי שגם האונס לא היה נארע וכן כשאנסו ליסטים במקום שאינו שמור מגניבה ויכול להיות שאם היה מפקידים במקום השמור מגניבה לא היו באים הליסטים על אותו מקום הוה תחלתו בפשיעה וחייב:

שולחן ערוך חושן משפט הלכות פקדון סימן רצא סעיף ז

המפקיד אצל חברו בין כלים בין מעות, ואמר: תן לי פקדוני, ואמר לו השומר: איני יודע אנה הנחתי פקדון זה, או באיזה מקום קברתי הכספים המתן לי עד שאבקש ואמצא ואחזיר לך, הרי זה פושע וחייב לשלם מיד (מהר"ם פ' המפקיד).

סעיף ח

באו עליו גנבים וגנבו הפקדון, ואלו צוח היו באים בני אדם להציל, חייב, דכיון שלא צוח פשע. ואפילו אם באו אנשים, צריך לצעוק ולבקש אנשים שיעזרוהו לעמוד כנגדם. ואם היה אפשר לו לעשות כן ולא עשה, חייב. ודווקא בחנם, אבל אם לא היה מוצא מי שיבא לעזרו אלא בשכר, פטור.

סמ"ע סימן רצא סעיף ח

[ח] היו באים בני אדם להציל. פירוש, גנבים באים בהחבאה וגונבים והולכים לדרכם, ואילו היה צועק אל בני אדם היו רודפים אחרי הגנבים והיו משיגין שכר חייב אפילו בשכר [ד] אלא בשכר פטור. והיינו

אותן ולוקחין הגניבה מידן, ואנס הוא שבא ביד חזקה בחרב וחיצים ליקחו וכמ"ש הטור והמחבר סימן מיד השומר, וצריך מתחילה להיות בני אדם בעזרו נגדן שלא יקחוהו ש"ג [טור סעיף ו' ומחבר האנסים: סעיף ח']:

Programme du lundi

שולחן ערוך חושן משפט הלכות פקדון סימן רצא סעיף ט

פשע השומר ולא שמר הבהמה כראוי, ויצאה לאגם ומתה שם כדרכה, פטור, אעפ"י שתחלתו בפשיעה לענין זאבים וגנבים ואם טרפה זאב או נגנבה משם היה חייב, עכשיו שמתה כדרכה פטור, שלא גרמה לה יציאתה. אבל אם גנבה גנב מהאגם ומתה כדרכה בבית הגנב, הרי השומר חייב אף על פי שהוא שומר חנם, שאפילו לא מתה הרי היא אבודה ביד הגנב, ויציאתה גרמה לה להיגנב; וכן כל כיוצא בזה.

סמ"ע סימן רצא סעיף ט
[טז] אבל אם גנבה גנב כו'. דכיון דמיד שגנבה גנב טו] עכשיו שמתה כו'. לשון הגמרא [ב"מ ל"ו ע"ב] מלאך מהאגם נתחייב השומר מחמת פשיעה דהניחה המות מה לי הכא מה לי התם, ואין שום טעם לתלות המיתה בהפשיעה דהיציאה, משא"כ לעיל סעיף ו':
אותו כשמתה בבית הגנב: לצאת להאגם, וכיון דמתחייב, שוב אין פוטרין אותו כשמתה בבית הגנב:

שולחן ערוך חושן משפט הלכות פקדון סימן רצא סעיף י

העלה הבהמה לראש ההר ונפלה ומתה, הרי זו פשיעה. מתה שם כדרכה, פטור.

סמ"ע על שולחן ערוך סימן רצא סעיף י

[ז] העלה הבהמה לראש ההר. עיין פרישה [סעיף י"ב], שם כתבתי דאפילו העלה לרעות, כל שאינו מרעה בהר יותר טוב מבמקום אחר, חייב אם העלה שם ונפלה:

שולחן ערוך חושן משפט הלכות פקדון סימן רצא סעיף יא

עלתה מאליה, אפילו לא עלתה בעל כרחו, אין זו פשיעה, אלא דומה לגניבה, ופטור שומר חנם.

סמ"ע סימן רצא סעיף יא

[ח] עלתה מאליה כו' ופטור כו'. מיירי שהשומר הוא עמה באגם לשומרה מגנבים וזאבים, דאל"כ הא כתב לפני זה [סעיף ט'] דאם פשע בה ויצאה לאגם ונגנבה שהוא חייב, וק"ל:

Programme du mardi

שולחן ערוך חושן משפט הלכות פקדון סימן רצא סעיף יב

שומר חנם שהניח הבהמה ונכנס לעיר, ובא ארי ודרסה, זאב וטרפה, אם נכנס בשעה שדרך בני אדם ליכנס, פטור, אפילו אם היה יכול להציל אם היה שם; ואם נכנס בשעה שאין דרך בני אדם ליכנס, רואים אילו היה יכול להציל אם היה שם, חייב; ואם לאו, פטור.

סמ"ע סימן רצא סעיף יב

יט] בשעה שדרך בני אדם ליכנס כו'. דהא נטריה כדנטרי אינשי: כ] ואם לאו פטור. דאע"פ דהיה תחילתו בפשיעה לענין גניבה ואבידה, מ"מ האונס לא בא לבסוף מחמת הפשיעה, דאף אם היה שם לא היה בידו להצילו מהארי. ואף שהראב"ד [המובא בטור סעיף י"ד וראה שטמ"ק ב"מ צ"ג ע"ב ד"ה א"ל אביי] כתב דמחשב אונס הבא מחמת פשיעה דאמרינן אילו היה שם היה מקוים בו ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ [בראשית ט' ב'], או כמ"ש בדוד [שמואל א' י"ז ל"ו] גם את הארי גם הדוב הכה עבדך, והסכים עמו הטור [שם], מ"מ פסק הב"י [שם] והמחבר כהרי"ף והרמב"ם [המובאים בציונים אות י"ז], ע"ש ובדרישה [בפרישה]:

ש"ך סימן רצא סעיף יב

(יז) אם נכנס בשעה כו'. וש"ש חייב בכל ענין כדלקמן סי' ש"ג ס"י ע' בתשו' ר"ש כהן סי' ק"י ובתשובות ר"י לבית לוי סי' כ"ח דף קמ"ט: (יח) ואם לאו פטור. ע' בסמ"ע ס"ק כ' עד ואף שהראב"ד כ' (ומביאו הנ"י במסקנתו) דמחשב אונס מחמת פשיעה דאמרי' אלו הי' שם הי' מקויים בו ומוראכם וחתכם כו' וכן מוכח דעת התוס' פ' המפקיד דף מ"ב סע"א וכן דעת התוס' להדיא בפ' האומנין דף ע"ח ע"א ואף שפסק הנ"י והמחבר כהרי"ף והרמב"ם המע"מ והב"ח הסכימו להטור (וכן נלפע"ד לפסוק המע"ה) וכן נראה מדברי הרב לקמן סי' ש"ג ס"י שהביא דברי הראב"ד וצ"ע למה סתם כאן ואפשר ס"ל לחלק בין ש"ח לש"ש אבל באמ' אין לחלק בזה ויותר נראה שמ"ש שם וע"ל סי' רצ"א סי"ב ר"ל די"א פליגי נמי הכא ודו"ק:

ביאור הגר"א סימן רצא סעיף יב

[כא] אם נכנס כו'. כמש"ש מאי לאו כו' ובש"ח מודים כ"ע לרבה כנ"ל דל"פ אלא בש"ש דלהכי יהבי כו': [כב] ואם נכנס כו'. שם ואף על גב דפריך שם א"ה אמאי פטור כו' וה"ה לש"ח כ' הרי"ף בפ' המפקיד שם ההיא מימרא דאביי הוא וכשיטתו בפ' המפקיד אבל אנן קי"ל כרבא וכ"כ התוס' בב"ק נ"ב ב' בד"ה הנ"ל בשם ריב"ם. וראב"ד ורא"ש חולקין וכל דאם היה שם אפשר שהיו בורחין כמ"ש ומוראכם כו' וכמש"ש קז א' דהוה מקיים ביה גם כו' ועסי' ש"ג ס"י:

Programme du mercredi

ב. סימן תי

בית הבחירה למאירי מסכת בבא קמא דף נב עמוד ב

כסהו בדבר שיכול לעמוד בפני שוורים ואינו יכול לעמוד בפני גמלים והרי גמלים מצויים לשם שנמצא פושע אלא שלא נזדמן ההיזק מצד פשיעתו שלא עברו שם גמלים כלל אלא שהתליע מתוכו ונפל השור לשם והרי זה תחלתו בפשיעה וסופו באונס הרי זה פטור הרבה שאלו בזו והלא בכל מקום אנו פוסקים שתחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב ופירשו גדולי המפרשים שלא נאמר כן אלא כשבא האונס מצד דבר שפשע בו וכן בזו אם נפלו שם גמלים מצד התלעה מתוכו חייב אבל כשיארע האונס לשוורים והוא לא פשע אלא לגמלים פטור ויש משיבים לדבריהם שהרי אף לענין שוורים היא הפשיעה שהיה לו לחוש שיבא הגמל ויקלקל ויבא אחריו השור ויפול ומ"מ נראה לי שאין זה כלום שמאחר שאינו ראוי לגמל היה ראוי לגמל ליפול ואין צד פשיעה אצל השור כלל:

ומ"מ יש מתרצים שלא נאמר תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב אלא בדבר שאם היה נשמר מן הפשיעה היה ניצל מן האונס אבל בזו אף על פי שנשמר מן הפשיעה האונס בא שאפילו היה יכול לעמוד בפני גמלים אין התלעה מתוכו נפקעת ושמה תאמר א"כ לענין שור פקח שהוא פטור נאמר שמאחר שפשע לענין חרש שוטה וקטן חייב בפקח שהרי אם נשמר מן הפשיעה ניצל מן האונס מ"מ אין אומרים כן מדבר אחד לדבר אחר כדעת התירוץ הראשון:

ויש מתרצים שלא נאמר תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב בבור הואיל ומיעט הכתוב בשמירתו ואין זה כלום שהרי נאמר כן לענין רגל בפרק כיצד הרגל ובענין שן בפרק הכונס ומיעט הכתוב בשמירתן כבור כמו שיתבאר בפרק הכונס ויש מי שבא בזה מטעם פטור כלים שבבור ולדעת תירוצים אלו אף בנפילת גמלים פטור ולא יראה כן:

וגדולי פרובינצה תרצו שלא נאמר תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב אלא באונס המצוי ושראוי קצת להעלות על לב ומביאין ראיה ממשנת הכלב והגדי השנויה בפרק כיצד הרגל במה שאמרו הניחא למאן דאמר תחלתו בפשיעה וכו' אלא למאן דאמר חייב מאי איכא למימר ותירץ דמקרב כלים לגבי כותל דכי נפל לבראי נפל אלמא באונס שאינו מצוי פטור ומ"מ אנו פרשנוה שבזו אף תחלתו באונס שהקפיצה כל שכן שאינה קרובה כל כך ואנו גורסים דכי קפצי לבראי קפצי כמו שבארנו שם:

Programme du jeudi

שולחן ערוך חושן משפט הלכות נזקי ממון סימן תי סעיף כג

כסהו בדבר שיכול לעמוד בפני שוורים ואינו יכול לעמוד בפני גמלים, והלכו עליו גמלים ונתרועע, והלכו עליו שוורים ונפלו בו, אם אין הגמלים מצוים באותו מקום הרי זה פטור, מפני שזה אונס. (מיהו אם נפל בתוכו גמל, אפילו פקח, חייב, דהואיל וראהו מכוסה עבר עליו) (טור ס"ט). ואם יבאו שם גמלים, אפילו לפרקים, חייב.

סעיף כד

התליע מתוכו ונפלו בו שוורים, אף על פי שהגמלים מצויים שם תמיד והרי הוא פושע לגמלים, הואיל ומחמת שהתליע נפלו בו השוורים, פטור, וכן כל כיוצא בזה. הגה: ויש מחלקין, הא דפטור בכהאי גוונא דוקא שאם היו עוברים הגמלים היו נופלים עם הכיסוי, דאז לא פשע כלל לגבי שוורים, דאם יעברו גמלים יפול הכיסוי, ולא יעברו שוורים פקחין כי יראו שאינו מכוסה. אבל אם הוא שאם יעברו הגמלים לא יפול הכיסוי רק יתרועע, ואם יעברו אחר כך שוורים יפלו, חייב אף בהתליע מתוכו, דהואיל ופשע לגבי שוורים חייב אף בהתלעה (טור ס"ט).

סמ"ע סימן תי סעיף כד

[לז] והרי הוא פושע לגמלים. פירוש, דאם עברו שם גמלים היו נופלים שם השוורים, והגמלים שכיחים וה"ל פושע מתחילתו שמא יעברו שם גמלים, מ"מ הואיל ולא עברו גמלים ולא נפלו לבור אלא מכח שהתליע הכיסוי, ה"ל אונס שלא בא מחמת הפשיעה ופטור. ועל זה כתב מור"ם דיש מחלקין וס"ל דחייב בזה:

[ח] חייב אף בהתליע מתוכו. הטור [המובא בציונים אות כ"ו] כתב מילתא בטעמא יותר, והוא, כיון דפשע לענין השור זה עצמו דהרי זה השור שנפל כאן מחמת התלעה ג"כ היה נופל שם אם היה שעברו שם גמלים וקלקלו הכיסוי [משא"כ כשנפל בבור שור פקח, דאף שפשע לענין נפילת שור חרש או סומא, מ"מ לענין שור פקח שנפל שם לא היה בו צד פשיעה], כיון דפשע מתחילה בשור זה עצמו אף שבסופו היה האונס מחמת התלעה ונראה דאינו מחמת הפשיעה, מ"מ כל שפשע מתחילה באותו דבר עצמו כל מאי דאפשר לתלות בו תלינן אף בחשש רחוק [ובפרט התלעה שהיא ג"כ דבר שאינו שכיח וכל דבר שאינו שכיח הוא על המיעוט], ותלינן לומר שאם היה מכסהו בכיסוי חזק שראוי לעמוד לפני הגמלים לא היה נתלע, ועיין פרישה [סעיף ט'] מה שכתבתי עוד מזה יותר כאן וגם לעיל ריש סימן שצ"ו:

Liste des 121 Souguiot étudiées sur Matmidim

H'AGUIM

Hanouka 8. Emplacement de la Hanoukia 44. 45. Ner Ich oubeto 111 - 113. Le Chamach	Pourim 16. Michloah' Manot et Matanot Laevyonim 85. Zakhor et Méh'iyat Amalek	Pessah 20. Biour H'amets 58. Bedika des miettes 86. 87. 88. Vente du Hamets	Sefirat Haomer 21. Un seul grand compte 89. 90. Un enfant qui devient adulte au milieu de la Sfira Ben Hametsarim 100. 3ème Beit Hamikdash	Roch Hachana 35. Les trois Livres 101 - 103. Tkiot Choffar Soukot 36. Mitstaer 104 - 106. Ma'amid
--	--	---	--	--

BRAKHOT

1. Birkot Hatorah 2. Choméa Kéoné 3. Arévout 4. Kavana dans le Chema 5. Position pour le Chema 6. Méah Brah'ot 7. Amen Yetoma 9. Les quantités pour les Brah'ot	10. Les Brah'ot de consommation 11. Brakha Chééina Tsrih'a 12. Ikar Vétafel 13. Mééin Chaloch 14. Brah'a sur un interdit 15. Anigrone 17. Birkat Haguafen	18. Natei Inchei 19. Birkat Haréah' 22. Les jus 23. Trima 24. Pat Kisnin (1) 25. Pat Kisnin (2) 26. Les Apéritifs 27-31 Zimoun 32. Tefilat Haderekh	33 -34. Birkat Hagomel 38. Chéhéh'éyanou sur un nouveau fruit 39. Chéhéh'éyanou sur un nouveau Keli 40. Chéhéh'éyanou sur les Mitsvot 41. Hatov Véhamétiv sur le vin	42. Cheva Brah'ot (1) 43. Cheva Brah'ot (2) – Panim H'adachot 46. Birkat Halevanah 47-49. H'azarat Hachats'
--	---	---	--	--

SOUGUIOT GENERALES

37. Bal Tossif 50. Tokh Kédé Dibour	51-52. Ein Chaliah' Lidvar Avera	53. Mitsva bo yoter Mibichlouh'o 54. Mitsvot lav lihanot nitanou	55-56. Mitsvat Assei Chehazman grama 57. Zerizim makdimim lemitsvot	71. 72. Haossek Bamitsva Patour Minhamitsva 89. 90. Les actions de l'enfant
--	----------------------------------	---	--	--

CHABBAT – Melekhet Mah'chevet

Chabbat – Les Derabanan

59. 60. 61. Mit'assek 62. 63. 64. Davar Chééno Mitkaven 65. à 68. Psik Récheh	75 à 79. Grama 80. Chinouy 69. 70. Melakha chééina tsrikha légoufah	91 à 95. Réhitsa BéChabbat VéYom Tov 107 – 110. Nerot Shabbat		
---	---	--	--	--

HACHKafa - PENSEE JUIVE

EVEN HAEZER

YOREI DE'AH

H'OCHEN MICHPAT

81 à 84. Tsaar Baalei Haim	96 à 99. Yih'oud	73. 74. Maaser sur les gains	114 – 117. Adam Hamazik Béoness 118 -121. Th'ilato bépchia vessofo béoness	
----------------------------	------------------	------------------------------	---	--